

Privatizacija za telebane ali kam gre denar od prevzetih podjetij

Odgovarjamo na vprašanje, zakaj prodaje podjetij (še) ne zmanjšujejo zadolženosti države

KAREL LIPNIK
karel.lipnik@finance.si

Od vseh prodaj in prevzemov se je državni proračun do zdaj okrepil le za 119 milijonov evrov, kupnine skupaj s paradržavnimi družbami pa znašajo okoli pol milijarde evrov. Pogledali smo, kam gre denar od prevzemov.

Eden od naših bralcev se sprašuje, kam je šel ves denar od prodaje podjetij tujcem. Meni, da bi morala kupnina ostati državi in s tem državljanom ter biti porabljena za razvoj in poplačilo dolgov. Ocenjuje, da se ne bi bilo več treba zadolževati.

V Financah smo se zato odločili, da gremo po glavnih korakih in pojasnimo, komu gre kupnina, kako se porabi, kaj pripada državi in kaj ima ta od tega.

Komu pripada kupnina?

Kupnina pripada delničarjem oziroma družbenikom podjetja, ki je prodano. Torej, ne pripada državi, ampak lastnikom podjetja. Državi kupnina pripada le, če je ta solastnica podjetja, ki se prodaja.

Koliko je bilo prodaj, v katerih je udeležena država?

S seznama privatizacije podjetij so bili do zdaj prodani Aerodrom Ljubljana, Fotona in Helios. S seznama za prodajo je že črtan Aero, ki je šel v stečaj. Na seznamu je sicer 15 podjetij. Skupna vrednost omenjenih treh prodaj je znašala 398 milijonov evrov. Zunaj seznama, a z večjim posrednim deležem države, je bila prodana še Letrika za 108 milijonov evrov. V nobenem od naštetih podjetij država ni bila stoo odstotna lastnica. Premoženje je prodajala tudi DUTB, ki je lani in letos unovčila za okoli 300 milijonov evrov premoženja.

Kdo je še prodajal?

Vrsta prodanih podjetij ni imela vidnega državnega deleža, med njimi je treba omeniti Mercator, Radensko in Lito stroj Power. Sredi prejšnjega leta je bil prodan Mercator. Večina trgovca je bila v lasti Pivovarne Laško in bank, preostanek pa v lasti malih delničarjev. Pivovarna Laško je kupnino porabila za zmanjšanje zadolženosti, se pravi, da so tudi ta denar dobile banke. Banke so denar porabile bodisi za vračilo posojil bodisi za nova posojila.

Kdo torej prejme kupnino?

Poglejmo primer prevzema Aerodroma Ljubljana. Država je bila lastnica 50,67 odstotka

družbe, Kad 7,36 in SDH 6,82 odstotka družbe. Med prvimi desetimi lastniki so bili še Zavarovalnica Triglav, največji sklad pa je bil KD Rastko. Poleg tega je imel Aerodrom Ljubljana še okoli sedem tisoč malih delničarjev. Država je od prodaje Aerodroma Ljubljana prejela 119 milijonov evrov kupnine, Kad 17 milijonov in SDH 16 milijonov evrov. Zavarovalnici Triglav je pripadlo devet milijonov evrov in skladu KD Rastko tri milijone. Če povzamemo, je državi in družbam v večinski državni lasti (v prvi deseterici so med lastniki Kad, SDH, Zavarovalnica Triglav in Abanka Vipava) pripadlo 164 milijonov evrov, okoli 70 milijonov so dobili zasebni vlagatelji in mali delničarji. Podatke smo povzeli glede na lastništvo konec leta 2013, ki pa se je lahko do prevzema še spremenilo.

So kupnine povečale premoženje prodajalcev?

Ne nujno. Premoženje se je povečalo le, ko so bili deleži prodani dražje, kot so bili ovrednoteni v poslovnih evidencah. Lahko se je vrednost tudi znižala. Bistveni učinek je sprememba oblike premoženja. Za prodani delež so lastniki prejeli denar, ki ga lahko seveda porabijo. Pred prodajo je imel denimo Kad delnice Aerodroma Ljubljana, katerih vrednost je bila 17,3 milijona evrov. Po prodaji ni imel delnic, ampak 17,3 milijona evrov v denarju.

Koliko kupnin je prejela država?

Država je bila pri dozdajšnjih prodajah neposredno le solastnica Aerodroma Ljubljana. Solastnik Fotone je bil PDP, SDH pa je imel lastniške deleže v Aerodromu Ljubljana in Heliosu. Deleže sta prodajala še Kad in Modra zavarovalnica.

Država je za Aerodrom prejela 120 milijonov evrov kupnine, skupaj s četverico paradržavnih podjetij pa kupnine znašajo 214 milijonov evrov.

Kam je šla kupnina države?

Po pravilih se lahko kupnina od prodanega premoženja države porabi le za zmanjšanje zadolženosti ali nove naložbe. V praksi pa gre za denar na račun države. Ne glede na vir se porabi za tekoče potrebe. Seveda pa se posredno zaradi tega država manj zadolži, kot bi se, če kupnine ne bi prejela.

Koliko je država zadolžena?

Država je neposredno zadolžena za 25,7 milijarde evrov. Če k temu dodamo dolgove občin in drugih javnih ustanov, ki sodijo v javni sektor, se dolg poveča na več kot 30 milijard evrov.

Koliko je njen letni primanjkljaj?

Page: 4

Reach: 51000

Country: SLOVENIA

Size: 830 cm2

2 / 3

Letos bo država (brez občin in zavodov) imela 1,4 milijarde evrov primanjkljaja, če bo državni proračun zdržal do konca leta.

Kolikšna je skupna vrednost premoženja države?

Skupna konsolidirana vrednost premoženja države (torej države in občin) je konec leta 2013 po podatkih ministrstva za finance znašala 42,3 milijarde evrov.

Koliko od tega so delnice in deleži?

Vrednost dolgoročnih finančnih naložb je konec leta 2013 znašala 12,9 milijarde evrov. To vključuje lastništvo delnic in obveznic.

Kam je šla kupnina, ki so jo prejele banke?

Banke kupnino od prodanih finančnih naložb porabijo za tekoče poslovanje, kar pomeni, da lahko ta denar bodisi namenijo za druge finančne naložbe bodisi za posojila. Seveda lahko znesek porabijo tudi za zmanjšanje zadolženosti. Tudi če so banke v državni lasti, ima država od teh kupnin korist le ob ustvarjenem dobičku in posledično izplačanih dividendah. V državni NLB je denimo kapitala države 1,25 milijarde evrov, kar 11,24 milijarde evrov pasibanka izposoja (del tudi od države). Banka mora upnike plačati prej kot lastnika - državo.

Kam je šla kupnina Kada?

Kapitalska družba kupnine od prodaje finančnih naložb praviloma porabi za nove naložbe. Ob tem opozorimo, da ima Kad tudi obveznosti do pokojninskega sistema. Zato se znesek lahko porabi tudi za vplačila v pokojninsko blagajno.

Je kupnina, izplačana Kadu, lahko tudi prihodek države?

Formalno ne, ker je Kad samostojna pravna oseba. Zelo splošno povedano,

pa je ekonomski upravičenec Kadovega premoženja država. Ker Kad ni zadolžen in tako nima veliko obveznosti do upnikov, dobički Kada povečujejo premoženje države.

Kam je šla kupnina SDH?

Lastnik SDH je država, vendar pa si SDH izposoja okoli 750 milijonov evrov od skupno dobre milijarde evrov premoženja. Primarna naloga družbe je tako, da poplača upnike in posojilodajalce.

Kam gredo kupnine malih vlagateljev?

Mali vlagatelji porabijo kupnino tako, kot sami želijo. Denar je njihov, tako kot so bile prej njihove delnice. Seveda pa morajo plačati davek na kapitalski dobiček, če so ga s prodajo ustvarili.

Kaj je prodajala DUTB?

DUTB je do zdaj sodelovala pri prodaji Heliosa, poleg tega je prodala del terjatev, ki jih je prevzela od bank. Skupna vrednost lani prodanih deležev in terjatev je znašala 130 milijonov evrov. Letos je družba po naši oceni prodala za okoli 120 milijonov evrov terjatev in drugih naložb, čaka pa še 48 milijonov evrov kupnine za delež v Pivovarni Laško.

Kam je šla kupnina DUTB?

DUTB kupnine porabi za pokrivanje stroškov tekočega poslovanja, vključno s plačami zaposlenih. Poleg tega je močno zadolžena in ima izdanih obveznic ali najetih posojil za 1,56 milijarde evrov. Kupnine DUTB gredo tako dejansko bankam. Če DUTB s prodajami ne bo ustvarila dovolj dobička, da pokrije stroške svojega poslovanja, bo morala država doplačati razliko, ker jamči za dolgove.

Page: 4

Reach: 51000

Country: SLOVENIA

Size: 830 cm2

3 / 3

